

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 10. évfolyam számára

2022-2023. TANÉV

MEGYEI FORDULÓ

2023. FEBRUÁR 8. 14.00 – 16.00

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!
Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!

A versenyző neve:
A versenyző iskolája:

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban találhatók!

Maximum: 100 pont

Elért pontszám:

A javítótanár aláírása:

1. feladat

Melyik történt előbb? Húzza alá a helyes választ!

3 pont/...

a) A Dictatus Papae kiadása.	vagy	IV. Henrik német-római császár Canossa- járása.
b) A dalmáciai városok magyar elfoglalása.	vagy	Horvátország magyar elfoglalása.
c) Dávid Ferenc csatlakozott a szombatosokhoz.	vagy	Dávid Ferenc unitárius püspök lett.

2. feladat

Melyik kereskedelmi út mentén volt a képen látható Sultanhani karavánszeráj (Törökország)? Húzza alá a helyes választ!

1 pont/...

A) Levantei kereskedelmi útvonal

B) Selyemút

C) Hanza kereskedelmi útvonal

3. feladat

Mi a közös az alábbiakban? Írja a vonalra a választ!

6 pont/...

- a) dominus, senior, vazallus: _____
- b) Jeruzsálem, johanniták, templomosok: _____
- c) árumegállító jog, vásártartási jog, falépítés joga: _____
- d) bányabér, kapuadó, harmincadvám: _____
- e) Loyolai Szent Ignác, tridenti zsinat, Index: _____
- f) Dévai Bíró Mátyás, Méliusz Juhász Péter, Kálmáncsehi Sánta Márton: _____

4. feladat

Húzza át a sorba nem tartozó kifejezést! Indokolja választ!

4 pont/...

- a)-b) Drégely, Eger, Temesvár: _____
- c)-d) vilajet, szandzsák, defterdár: _____

5. feladat

Melyik uralkodóhoz kapcsolhatók az alábbi intézkedések, fogalmak, források, képek? *Írja a betűjeleket a megfelelő oszlopba! (Egy elem kimarad. Egy betű csak egy oszlopba írható.)* **13 pont/...**

I. Szent István	II. András	IV. Béla	Nagy Lajos	Luxemburgi Zsigmond	Hunyadi Mátyás	I. Lipót

- a) „Megtudtam ezenfelül, hogy kun szolgálmat oltalmazd alatt tartod. Ezért utasítalak téged, hogy ezeket a jövőben ne tartsd magadnál, és miattuk ne kerülj velem szembe.”

(Ögödej nagykán levele az uralkodóhoz.)

b)

- c) Vasvári béke.

- d) A kilenced bevezetésével egységesítette a jobbágyok földesúri szolgáltatását.

- e) „[A pápa] keresztet küldetett a királynak, mintegy az apostolság jelképeként.”

(Legenda Hartvik püspöktől, a 12. század eleje)

- f) Országgyűlés Sopronban. A rendi alkotmány visszaállítása.

- g) Esztergom érseki rangot kapott.

- h) Buda visszafoglalása a töröktől.

- i) Mértéktelen földadományozása miatt a királyi földbirtokok jelentősen csökkentek.

- j) Területi alapú közigazgatás bevezetése.

- k) „Azt is elrendeljük, hogy [...] a hűtlenség minden vétke nélkül nekünk és a mi utódainknak ellenállhassanak és ellentmondhassanak.”

- l) Megállapodott a cseh uralkodóval a Bécset elkerülő kereskedelmi útvonal megnyitásáról.

- m) Jajca várának visszaszerzése a törököktől.

- n) A déli végvári vonal kiépítése.

6. feladat

Azonosítsa a neveket, fogalmakat, kifejezéseket a megfelelő szövegrészlettel!

11 pont/...

Írja a betűjelet (az abc nagybetűjét) a vonalra! Csak 1 betűjel írható az abc kisbetűi után! Minden nagybetű csak egy helyhez rendelhető! 2 betűjel kimarad!

A) Bocskai István	B) vitézlő rend	C) II. Lajos	D) úriszék
E) hajdúk	F) haradzs	G) Kinizsi Pál	H) Antonio Bonfini
I) Zrínyi Miklós	J) Köprülü Ahmed	K) Bethlen Gábor	L) Báthory Zsigmond
		M) Oláh Miklós	

- _____ Kenyérmezőnél Báthory István vezetésével visszaverték az Erdélyre támadó törököket.
- _____ Állami adó a török hódoltság idején.
- _____ A szerencsi országgyűlésen a magyar rendek Magyarország fejedelmévé választották.
- _____ A harmincéves háborúban elért sikerei miatt élete végéig megkapott hét kelet-magyarországi vármegyét.
- _____ A XV. században Magyarországon tevékenykedő humanista történétíró.
- _____ Fegyveres marhapásztorok.
- _____ Esztergomi érsek. Az ő idején indult el az ellenreformáció Magyarországon.
- _____ Többnyire nem nemesi származású, végvárakban szolgáló katonák a XVI. században.
- _____ Az török áfium elleni orvosság című művében az önálló nemzeti hadsereg létrehozása mellett érvelt.
- _____ Uralkodása idején indított hadjáratot Magyarország ellen I. Szulejmán szultán.
- _____ A földesúr jogszolgáltató törvényszéke volt.

7. feladat

Egészítse ki a hiányos szöveget!

7 pont/...

„A magyar területek kormányzására [...] helyettesről kellett gondoskodni. Ferdinánd ezért

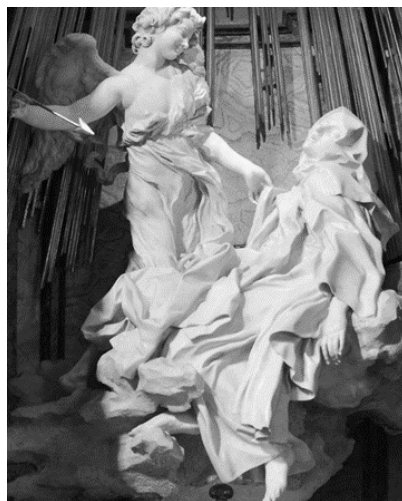
- _____ - t nevezett ki, aki a mellette működő tanáccsal Pozsonyban székelte. A Magyar Tanács a Királyi Tanács jogutódja volt. Az írásbeli ügyintézést a(z) b) _____ végezte, élén a főkancellárral. A pénzügyigazgatás feladatait a(z) c) _____ látta el. [...] közvetlenül a királytól függött, a kapcsolatot azonban az Udvari Kamarán keresztül tartották. A keleti országrészek pénzügyeinek intézésére Kassán megszervezték a(z) d) _____-t. A védelmi rendszer a(z) e) _____ alá tartozott. A magyar rendiség legfontosabb méltósága továbbra is a(z) f) _____ volt. Révay Ferenc viselte először a nádori helytartó címet, s utána választották meg 1554-ben g) _____ t.” (személynév)

8. feladat

Oldja meg a feladatokat!

6 pont/...

a) Milyen stílusirányzatra jellemző jegyeket ismer fel a mellékelt fotókon? _____

b)-c) Mi jellemzi az a) pontban megnevezett stílust? Írjon 2 állítást! _____

d) – f) Jelölje meg ☒-szel annak a három műalkotásnak a nevét, amely nem hasonló stílusban készült, mint a fenti két kép!

☐ Il Gesu, Róma

☐ Párizsi Notre Dame

☐ El Greco: Szent János

☐ Botticelli: Vénusz születése

☐ Rembrandt: Éjjeli őrző

☐ Leonardo da Vinci: Mona Lisa

9. feladat

Karikázza be a tagmondathoz/állításhoz kapcsolódó helyes befejezés/megoldás számát vagy az X jelet!

7 pont/...

a) Önálló igazgatás alatt álltak a 16. században, élükön a bánnal.

1. Szlavónia és Horvátország

2. Szlavónia és Bosznia

X Horvátország és Dalmácia

b) A 16. század elején a szabad királyi városok és a bányavárosok többségét

1. magyarok lakták.

2. csehek lakták.

X német polgárok lakták.

c) Az 1514 után kimondott „örökös jobbágyságot”

1. minden nem nemesnél végrehajtották.

2. Az 1556-ban hozott törvény nem zárta ki a jobbágyköltözést, de szigorú feltételekhez kötötte.

X kifejezés csak a zsellérekre vonatkozott.

d) 1568-ban az erdélyi országgyűlés kimondta az alábbi négy „bevett” vallás szabad gyakorlását.

1. katolikus, evangélikus, ortodox, unitárius

2. katolikus, szombatos, református, unitárius

X katolikus, református, evangélikus, unitárius

e) A bécsi békepontok megtiltották az uralkodónak, hogy a rendek beleegyezése nélkül községeket

1. szabad királyi várossá

2. bányavárossá

X mezővárossá emeljen.

f) Bocskai mellett Illésházy István részt vett a

1. drinápolyi...

2. bécsi...

X nikolsburgi béke tárgyalási folyamatában.

g) A Budát felszabadító sereg egyik hadvezére

1. Szapolyai János.

2. Lotharingiai Károly.

X Abdurrahmann.

10. feladat

Melyik kép ábrázolása kapcsolódik az alábbi vallásokhoz? Írja a vallások mellé a kép sorszámát!

(A vallás megnevezése mellé csak egy sorszám írható. Egy kép kimarad.)

3 pont/...

a) iszlám: _____

b) protestáns: _____

c) ortodox: _____

2.

3.

4.

11. feladat

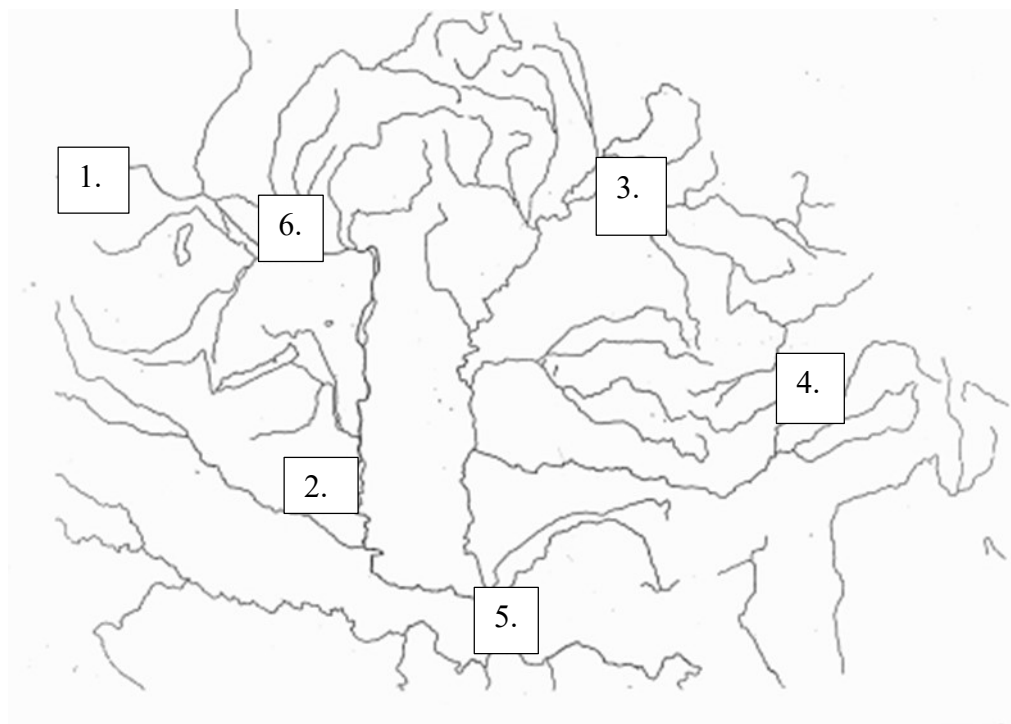
Hol történtek a következő események? *Írja az eseményhez kapcsolódó helyszínt a vonalra és a térképen található sorszámot az üres téglalapba!*

6 pont/...

a)-b) Hunyadi János vezetésével megvédték 1456-ban a végvárat. _____

c)-d) 1485-ben Mátyás elfoglalta a várost. _____

e)-f) A Habsburgok és a törökök Bocskai István közreműködésével itt kötötték meg a tizenötéves háborút lezáró békét. _____

12. feladat

Igaz vagy hamis? *Jelölje a táblázatban X beírásával!*

4 pont/...

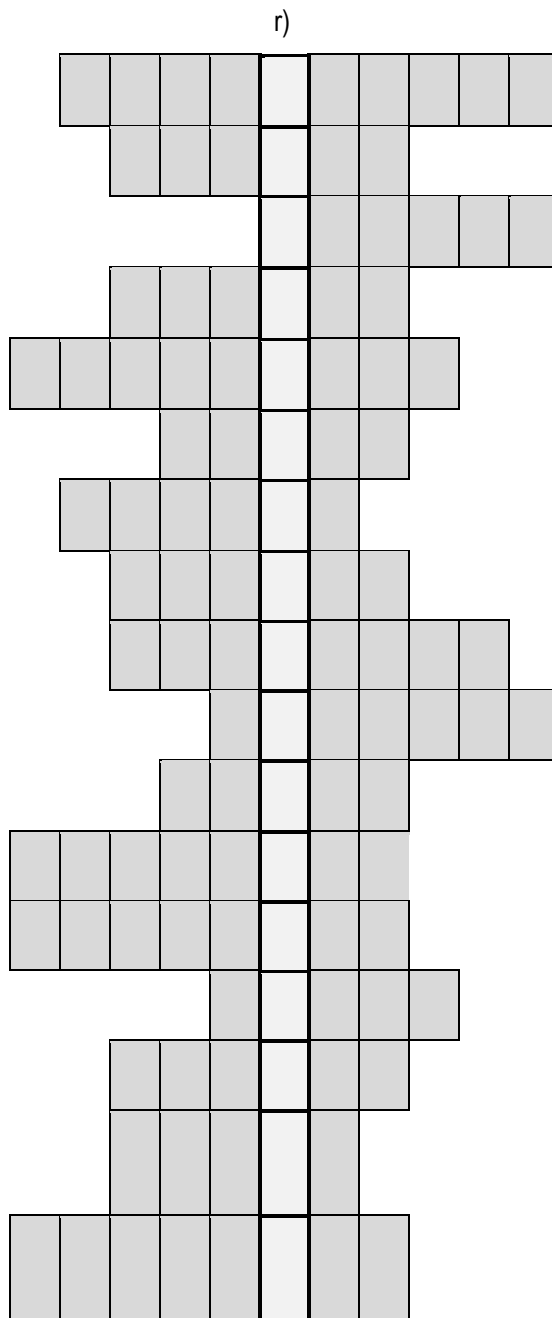
Állítás	Igaz	Hamis
a) A korai tőkés termelési szervezetek (pl. a manufaktúrák) minőségi áru előállítására törekedtek, mert a piacon annak volt sikere, aki többet, jobbat és olcsóbban termelt.		
b) A Habsburgok a királyi Magyarországnak a birodalom védőbástyája szerepét szánták, ezért nem szorgalmazták mindenáron a törökök kiűzését Magyarország területéről.		
c) Hunyadi János fellépése után az erőviszonyok a törökök javára változtak meg.		
d) A Pozsony megyei Farkashidán Ulászlóval egyezséget kötöttek a nagyurak, hogy a király elfogadja Mátyás újításait, és továbbra is beszédeti a rendkívüli hadiadót.		

13. feladat: rejtvény

Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!

19 pont/...

- a) Francia protestánsok, akik közül ezreket öltek meg Szent Bertalan éjszakáján.
- b) A felségsértési pereket elindító uralkodó.
- c) A piac új formája, ahol áruminták alapján, meghatározott időben vették a különböző árukat.
- d) 1538-ban I. Ferdinánd és I. János között kötött béke.
- e) A protestánsoknál a lelkész mellé választott világi személy.
- f) IV. Béla által letelepített nomád nép.
- g) Ebből a családból választotta 2. feleségét Illésházy István.
- h) Az Anjouk címerében látható virág.
- i) Kerek bástya.
- j) Ebbe az országba menekült Illésházy István.
- k) A kincstár a 16. században a koronabirtokok egy részét-ba/-be adta.
- l) 1540-ben Loyolai Szent Ignác által alapított rend.
- m) Királyi tetszvényjog:regium.
- n) II.: Magyar uralkodó (1516-1526)
- o) 1347 és 1352 közötti pusztító járvány.
- p) Az egyik Pozsony megyei mezőváros, ami miatt felségsértési és hűtlenségi eljárás indult Illésházy István ellen.
- q) Csák Máté itt rendezte be székhelyét a 14. században. Ezt a várat vásárolta meg Illésházy a királytól 200 000 forintért a 16. században.

s) A függőleges sor jelentése:

14. feladat (esszé)

Ismeresse az 1526-ban Mohácsnál bekövetkezett vereség okait a források és az ismeretei alapján! Válaszában röviden a **gazdasági, politikai, társadalmi, hadszervezeti előzményekre is térjen ki!** **10 pont/...**

„... az új császár [V. Károly] a francia uralkodóval találta magát szembe [...] a felek között háború tört ki. 1525-ben a paviai csatában I. Ferenc vereséget szenvedett, fogságba került. Kiszabadulása után újból Habsburg-ellenes szövetséget hozott létre, a cognaci ligát. Ezek az események annyira lekötötték a császárt, hogy testvére, Ferdinánd minden könyörgése ellenére sem tudott Magyarországnak segítséget nyújtani.” (Draskóczy István)

